ՔՍԱՆՈՒԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ — ՏԱՐԻ — ԹԻՒ — 1426 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 23 — ՕԳՈՍՏՈՍ — 1873

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 180 ղշ.
» Գաւառաց » 10 Մէճ.
Վեցամսեայ Կ. Պոլսոյ » 90 ղշ.
» Գաւառաց » 5 Մէճ.
Իւրաքանչիւր թերթի գին 30 փր.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ. երկու անգամի համար 2 ղուրուշ. աւելի անգամներու համար գատ սակարկութիւն կըլլայ։

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գացած լրագրաց ձանօթ մասերը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ ... կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագրի —Յնօրէնին պէտք ուղղուի. Կ. Պոլիս. Ձինիլի խան, Մասիսի գրասենեակը։
Հասցէու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 23 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիեննա 31 օգոստ.

Ջերմ համակրութեան ցոյցեր կըլլան Յունաստանի Օլկա թագուհւոյն, և մեծ ընդունելութիւններ կըլլան ի պատիւ անոր։ Լրագիրք ալ խիստ համակրական յօդուածներ կը հրատարակեն նորա մեծափառութեան վրայ։

Երէկ 60 հոգի բռնուեցան քոլերայէն։

Փարիզ 31 օգոստ.

Ընդհանրապէս կարծիք կայ թէ Շամպօրի կոմսին և Փարիզի կոմսին մէջ տեղի ունեցած ծայրայեղ միաբանութեանը հանդերձ՝ քաղաքական մասին երկու ճիւղերը չպիտի կրնան համաձայնիլ։

Պէրլին 31 օգոստ.

Քանի մ'եպիսկոպոսաց պաշտօնանկութիւնն անհրաժեշտ է։

Մատրիտ 31 օգոստ.

Պատերազմական գործոց նախարարն 1822ի տարիներ գործադրել կառաջարկէ որ 25էն 30 տարեկան եղող ամէն մարդ զինուորութեան կոչել պատրաստուած է։

Թիֆլիս 31 օգոստ.

Շահն այսօր կը մեկնի հոսկէց։

Իսպահանի կուսակալ Միրզայի Նիքոլայեւիչ մեծ դուքսին կողմանէ Շահին եղած ընդունելութիւնը խիստ սիրալիր եղաւ։ Մեծ դուքսը մինչեւ Փոթի գիմաւորութեան գնաց Նաւարկութեան Շահին։

Հոս անցուցած երկու օրը տօներու և հանդէսներու շարունակութիւն մ'էր, ինչպէս են կայսերական թատրոնական հանդիսաւոր ներկայացումներ, ջահով լուսաւորութիւններ և հրախաղութիւններ։

Շահը քանի մ'անգամ հեռագիր ըրաւ կայսրին, որ իւր յաջող ուղեւորութեան վրայ ուրախութիւն կը յայտնէ։

Վիեննա 1 սեպտ.

Սպանիոյ գահնամարտի ... Յունաստանի թագուհին և իւր որդիքն այսօր մեկնեցան քաղաքէս։ Սերվիոյ իշխանն այցելութիւն պիտի մեկնի։ Իտալիոյ թագաւորն և Գերմանիոյ կայսրը քիչ օրէն հոս կսպասուին։

Երէկ 42 հոգի մեռան քոլերայէն։

Վիեննա 2 սեպտ.

Իտալիոյ թագաւորն ամսոյս 20ին հոս կսպասուի։ Այս այցելութիւնն Աւստրիոյ, Գերմանիոյ և Իտալիոյ մէջ կնքած քաղաքական յարաբերութեանց ապացոյց մը կը համարուի։

Երէկ 71 հոգի բռնուեցան քոլերայէն։

Գաղտնի փաշան՝ գերը գանուելով Սերվիոյ իշխանն ընդունիլ, ուզած ի պատիւ անոր տրուած արքունական կոչունքին ներկայ գտնուիլ։

Փարիզ 2 սեպտ.

Նանսիի մէջ հանրապետական ցոյցեր կը պատրաստուին Պ. Թիէրի հան հանդէսերկուն առթիւ. և այն ցոյցերը մինչեւ իսկ Ալզասի ու Լորէնի մէջ պիտի տարածին։

Պէրլին 2 սեպտ.

«Յաղթութիւն» անուամբ կանգնուած կոթողին նաւակատիքը կատարեցաւ մեծ հանդիսիւ։ Բոլոր արքունիքը ներկայ էր, ինչպէս նաև Պիսմարք իշխանը, նախարարք, զօրավարք, և զինուոր բազմաց պատգամաւորութիւնք։

Լոնտոն 1 սեպտ.

Քաղաքիս գաղղիացի գաղթականութիւնք ջերմ համակրութեան ցոյցեր ըրաւ Պ. Թիէրի։ Այս առթիւ բրած ատենաբանութեան մէջ Պ. Թիէր յայտնեց թէ հանրապետութիւնը հաստատ կը մնայ Գաղղիոյ մէջ։

Մադրիտ 1 սեպտ.

Քարլոսեանք նորէն պաշարեցին Պիլպաոյ քաղաքը։ Քարթաժէն անձնատուր ըլլալու վրայ է։

Պէլկրատ 2 սեպտ.

Քանի մը ընկերութիւնք, որոց գլխաւորներն են Ռուսիոյ, Բրուսիոյ, Գաղղիացի և Անգղիացի, Սերվիոյ երկաթուղիներն շինել կառաջարկեն։

Միլանօվիչ անտեսական նախարար անուանեցաւ։

Լոնտոն 1 սեպտ.

Օսմ. փոխ.	51 1/16
փոխ 1869	62 1/16
» 1871	67 5/8
» 1872	84 5/8 – 49 7/8
Անգղ. փոխ.	92 3/4
Աֆիոն	24—
Մետաքս	34—36

Լիվերպուլ 29 օգոստ.

Բամպակ Մ. Տ.	9 1/8
Ծախուած	12000 հակ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Սուլթանն Օսմանիէի ասպետական պատուանշանը շնորհեց Պիսմարք իշխանին։

Կիրակի օրը Մալթէփէ հրդեհ պատահելով, հովին ուժգնութեան պատճառաւ ատաշքը չէ կրցեր առնուիլ և գիւղին մեծ մասն այրեր է։

Երկուշաբթի աւուր շարժուկին փոթորիկը՝ ինչպէս որ կը կարծէինք, շատ վնասներ գործած է, որոց մէջէն առ այժմ ծանուցեալներն ասոնք են։

Օրթագիւղի առջեւ նաւակ մ'ընկըղմելով, մէջը գտնուող երեք մարդիկ խեղդուեցան։

Կղզիներուն մօտ բանջարեղէն բեռցած հինգ Մաւնայ, նոյնպէս հինգ Գաւիք նաւեր ծովասոյզ եղան իրենց մէջի մարդիկներով։

Գանըլճայի առջեւ նաւ մը հովէն մղուելով ծովեզերեայ ապարանի մը վրայ ինկաւ և անոր մէկ մասը փլուց։

Կղզիները բռնող շոգենաւերը չկրցան կղզիներուն մօտենալ, և Գարթալ երթալու հարկադրեցան։

Անատոլուի եզերքը բռնող շոգենաւներէն ոմանք չկրցին նոյն եզերքի նաւամատոյցներուն հանդիպիլ և մեծ դժուարութեամբ հազիւ կրցին Պէյքօզ երթալ։

Գանլըճայի առջև փոքրիկ շոգենաւ մ'ընկղմեցաւ։

Քանի մը ծովեզերեայ քէօշկեր փլան կամ ծանրապէս վնասուեցան։

Պոսֆորի վրայ ալ շատ վնասներ եղած են։

Սկիւտարի երկու մինարէներուն կապարեայ ծայրերը թռան, Սուլթան Ահմէտի մինարէներուն մէկը կործանեցաւ։ Բազմաթիւ կիտաշէն տուներ, հին պատեր, ծխնելոյզներ եւայլն փլան, և ոմանք մարդոց վրայ ինկնալով ծանրապէս վիրաւորեցին։ Մեռնող մ'ալ եղած է կըսուի։

Հեռագրաց թելերն ալ շատ տեղեր կործանելով, հեռագրական հաղորդակցութիւնները դադրեցան։

Իսկ ապահովականի եղած ծառերուն թիւը խիստ շատ է։

Մարմարայի և Սեւ ծովու մէջ ալ շատ վնասներ եղած են, բայց ասոնց վրայ դեռ մանրամասն և ճիշդ տեղեկութիւնք չկան։

Նոյն աւուր Թրիէսթի շոգենաւներն ալ չկրնալով ճամբայ ելնել հետեւեալ առաւօտ կրցան մեկնիլ։

Վերջապէս այսպիսի ահեղ փոթորիկ մը շատ տարիներէ 'ի վեր տեսնուած չէր այս կողմերը։

Ղալաթիոյ Պէրչէմլի բազարէն տօփանէն մինչեւ Բերա շինուած բարերեկեայ ուղղոյն ծախուելն երէկ առաւօտ աւարտեցաւ, և կըսուի թէ յիշեալ ուղին բացող Գ. Կամոնտօ՝ տէրութեան նախարարներուն յիշեալ գետնամասին ընծայելու հրաւիրելով կոչունք մը պիտի տայ անոնց։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՍՀԱՄԸ ՕՍՄԱՆԻԷ

22 օգոստ. չորեքշաբթի իրիկուան	57. 8
21 » հինգշաբթի առաւօտ բացուեցաւ	37.13
կէս օր	57. 7

Կ. Պոլիս 20 օգոստ.

Օսմանեան Ժէնէրալի բանքին	Անգ. լիր.	10.37
Գրէտի » »	Օսմ.	15.13
Գրէտի Օսմնօ—Թիւրք		4. 20
Երկաթուղւոց հին	Ֆր.	147 1/4
» նոր		60 1/2
փոխ. 1863	»	350
» 1865	» »	356
» 1869	» »	320
Թրամուէյ	Օսմ. լիր.	14.35

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀՐԱՒԷՐ ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՍ

Մեծապատիւ Երեսփոխան Էֆէնտիք

Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հօր և Քաղ. Ժողովոյ հրաժարմանց առթիւ ընդհանուր ժողովոյ կազմէ կարգեալ քննիչ յանձնաժողովն իր պաշտօնն աւարտած ըլլալով, տեղեկագիրն ընդհանուր ժողովոյ մատուցանելու համար ըստ օրինաց դիւանին կը հրաւիրեմ զԱզգային Երեսփոխանս յառաջիկայ ուրբաթ օր (օգոստոս 24) գալ իրենց պարտաւորութիւնք կատարել։

Առաջիկայ նիստը Գում-գափու Մայր եկեղեցին պիտի գումարի, և ատեանը պիտի բացուի ըստ սովորութեան 'ի ժամ վեց։

Մնամ ազօթարար

20 օգոստ. 1873 Ատենապետ Ընդհանուր Ժողովոյ ի Պատրիարքարանի Ազգ. Ընդհ. Ժողովոյ Հայոց Կ. Պոլիս։

ԽՆԴԻՐ
ԱՌ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆ

Ազգային Երեսփոխան Էֆէնտիներ,

Հայ Ազգն իր բոլոր յոյսն ու ակնկալութիւնք ձեր վրայ դրած է։

Մեծ է, Տեարք, ձեր կոչումն ու պաշտօնը, ինչպէս մեծ է նաև Ազգին ակնկալութիւնն 'ի ձէնջ։

Դուք, Տեարք, խոհեմութիւնն ու իմաստութիւնը ձեզի միակ ուղեցոյց ունենալով, պատկեցէք Ազգին ձեր վրայ դրած յոյսն ու ակնկալութիւնը և մի՛ 'լքերիւ հանէք զայն, այլ գործնական փորձով ցոյց տուէք Ազգին որ խաբուած չէ իւր վստահութեանը քուէն ձեզի տալուն համար։

Դուք, մեծ գործ մը պիտի կատարէք, և գիտէ՞ք թէ ինչ է այն — մանաւանդ ազգութեան բեկումը։

Այս կ'ինդրէ Ձեզմէ ազգը, Տեարք։ Եւ ինչո՞ւ չխնդրէ. մի՞թէ ապաքէն իւր այս պահանջմունքը Սահմանադրութեան ոգւոյն համաձայն է։

Խորհեցէք, Տեարք, խորհեցէք մանաւանդ ազգութեան թիւնը և ջանացէք փորձ մը տալու ապացուցանել թէ Հայ ազգը յառաջդիմութեան ընդունակ և ուշիմ ժողովուրդ մ'է։

Գիտէ՞ք, Տեարք, թէ այդ փորձին եզրակացութիւնն ինչ պիտի ըլլայ. — միայն այս թէ Հայը Սահմանադրութեան համար պատրաստուած ժողովուրդ մ'է։

Հոս է խնդրոյն փափուկ և կարեւոր կողմը։

Մանաւանդ ազգութեան բանիւք և կազմէք ձեր բոլոր բաժանեալ ուժն ու մտադրութիւնը առ այդ հրաւիրել։

Տեարք, այդ ազգութեան չափ վտանգաւոր և փափկագոյն բան մը

չէրայ, որ փաստարանէր Հայութեան ազգային ապառնոյ։

Այն ճիգլիթ կրթութեան կը նմանի, որ ամեն ուրեք և ամեն ժամանակ իւր դէմքն ու լեզուն կը փոխէ. մերթ երկիւղած բարեպաշտի, երբեմն ազգասէրի, մերթ ազատամտութեան, երբեմն գաւառացի Հայուն միութեան, երբեմն ժողովրդականութեան և օրինաւորութեան դիմակով կը ներկայանայ, և կուզէ ամեն բան՝ ինչպէս նաև ազգին ամենէն նուիրական աւանդներն իսկ իւր հրեշ, չահուն, հաճոյից և կամաց զոհել ծայրայեղ անխղճութեամբ։

Երևակայական բարբաջմամբ չենք խօսիր, Տեա՛րք, այլ բուն իսկ իրողութեանց վրայ յենլով. և ինչո՞ւ չըսենք յայտնապէս — ահաւասիկ —

Տեա՛րք, երեսփոխանական և վարչական աթոռոց վրայ բազմեալ այնպիսի մէկ երկու մարդիկ կան, որք երբեմն Հայ եկեղեցականաց անոնց մոլութիւնները դռնեերով ջանացին անոնց միջոցաւ ազդեցութիւն ձեռք բերել, և երբեմն ալ ազգին մէջ դիրքով և ազդեցութեամբ բարձր անձինքը շողոքորթելով ժողովրդականութեան դէմ զինեցան, ժողովրդեան ձայնն ու ոգեւորն խեղդել, Սահմանադրական գործերն հակառակիլ, ինչ Սահմանադրականները ծաղրել, և այսօր ալ ընենք գիտեր ինչ նպատակաւ քան ժողովուրդը ժողովրդական և բան ըսելու սահմանադրական ցոյց տալ կ'ուզեն, ճիշդ են ժողովրդականութիւն ծաղրեցեան և սահմանադրութիւն սահմանադրականութեան դէմ յարուցանելու և ազգին մէջ գժտութիւն և երկպառակութիւն սերմանելու։

Դաւ մի կայ, Տեա՛րք, և որդէն յայտնի է. ժամ է այդ դաւը ջախջախելու, որով պիտի կործանին գաւառական խարդաւանութիւնքն և անոնց ազդեցութիւնք։

Ձեր պարտքն է, Տեա՛րք, այս վերջին ատեններս տեղի ունեցած վարչական գործքերն ուշի ուշով քննել և ազգին ցուցնել թէ ո՞վ են Սահմանադրութեան և Ջէլութեան ընդդէմ արտօնութիւնները վտանգի ենթարկողները։

Պէտք է մտածել երեւան եղնեն անոնք, որպէս զի ազգը կարգ մը Ենէբէն մարդոց կրկին ու չահուց զոհ և խաղալիկ չըլլայ և իր ճշմարիտ բարեկամն ու թշնամիները ճանչնայ։

Գանք հիմա ուրիշ կարևորագոյն կէտի մը։

Գիտէ՞ք, Տեա՛րք, թէ ժողովուրդն ինչո՞ւ այսչափ սէր և համակրութիւն ցոյց կուտայ Խրիմեանի — անհատ մտածող — երկու Սահմանադրական Պատրիարքներ, որք Սահմանադրութիւնը կէտ առ կէտ գործադրելու ուխտ և երդումն ըրած էին, և որոց անոր մէջ դժուարագործադրելի կէտերու պատահեցան, փոխանակ ուղղակի ազգային երեսփոխանութեան դիմելու, բռնութեամբ գործադրեցին և Սահմանադրութեան դադարեցուն պատճառ եղան։

Խրիմեան ամենէն այս դժուարութիւններն ու վտանգներն 'ի նկատի առնլով, փոխանակ վերաքննել Սահմանադրութեան տուէն վերջ ուխտելու, խաղաղական հետամուտութեամբ անոր ոգւոյն և սկզբանց հաւատարիմ մնալ ուխտեց։

Խրիմեանի այս ուխտն ըմբռնելով ազգին բազմաթիւ համակրան էր, վասն զի ժողովուրդը համոզուած է թէ ինչպէս այն ժամանակի հասն ժողովէն որ երեսփոխանական ժողովը վերականգնել և անոր միջոցաւ Սահմանադրութեան վերաքննութիւնը կատարել։

Խրիմեան՝ իբրև ժողովրդական պատրիարք՝ անտարբեր ժողովրդեան այս տրտմալ բաղձանաց, երեսփոխանական ժողովոյ վերականգնումին առաջին հրաւէրը ըրաւ և գործադրեց։

Ուստի, Տեա՛րք, Ձեր ժողովին առաջին գործն՝ ըստ բաղձանաց ժողովրդեան, Սահմանադրութեան վերաքննութիւնն է։

Խրիմեան նկատելով որ Սահմանադրութեան վերաքննութիւնը ասպարէզ կը յարուցէ, և Ազգին կենսական խնդիրներն անլուծ կը մնան և պէտքերն օր քան զօր կ'աւելնան, և իր ալ քանիցս անդամ բուռն աշխատասիրութեանց անլսելի մնալը լրջօրէն, առանց իւր նախորդաց օրինակին հետևելու՝ կը դիմէ ուղղակի առ ազգային երեսփոխանութիւն, և իւր հրաժարականին հետ ժողովրդեան պահանջմունք ձեզ կը ներկայացնէ։

Ահա այս պատճառաւ է որ ժողովուրդը կը սիրէ զԽրիմեան, անոր հրաժարականին չընդունելը, այլ իբրև հակասահմանադրական ամբաստանել, ուզած Քաղաքական ժողովոյ անկումն և Սահմանադրութեան անյապաղ վերաքննութիւնը կը խնդրէ երեսփոխանական պատկառելի ժողովէդ։

(Շարունակելի)

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԱՌԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Քանի մը շաբաթէ 'ի վեր Սահմանադրութիւնն այս կամ այն կուսակցութեան ձեռքը կը չարչարուի, կը հարուածուի զոյն տանց ուրանալու. համառօտ ըսենք, ամենն ալ սահմանադրական են և ոչ ոք հակասահմանադրական։ Արդ պատռենք այս վարագոյրը, որ ամենուն տարակոյսը փարատէ, բայց այս աշխատութիւնը պարզ և բացայայտ ընելու համար, ժողովրդեան մէջ եղած այլ և այլ տարաձայնութիւնները շօշափելով ալ-տի տանինք։

Քաղաքական ժողովը (Քրիստոստուր և Փափազեան էֆէնտիները)* անանկ կուզեն ձեւացնել որպէս թէ իրենք հիմնովին սահմանադրական են, և թէ ազգին ներկայ վիճակին Ամենապատիւ Մխիթարեան-Ներսէսեան երկյուղ [illegible] և յաւակնութեամբ պէտք համեցնեն թէ Սրբազան Պատրիարքը հակասահմանադրական չըլլայ եղեր։ Եւ այս արտաքոյ կարգի ծանրաբարձութիւնք բերնաւոր դաւերով իրենց արբանեակներուն ձեռամբ հրապարակ հանած են ժողովրդեան միտքը պղտորելու համար։

Քննենք նախ թէ Սրբազան Պատրիարքն ինչպէս հակասահմանադրական է. երկրորդ՝ տեսնենք թէ Քաղաքական ժողովն ալ ինչ աստիճան սահմանադրական է։ Այս քննութիւնն ընելով եթէ մեծ ծառայութիւն մը չըրած ըլլանք, գէթ հասարակութեան վերատորեալ սխալը կրնանք բժշկել և ասոր միջքերն ալ լուսաւորել։

Սրբազան Պատրիարքը հակասահմանադրական է եղեր, վասն զի Սահմանադրութեան վերաքննութիւնը կը պահանջէ. բայց ասոր Քաղաքական ժողովը, կամ լաւ ևս է ըսել՝ Քրիստոստուր և Փափազեան էֆէնտիք սահմանադրակա՞ն եղած կըլլան, մանաւանդ որ իրենք ալ ժամանակին վերաքննութիւն ուզած են։ Բայց նկատողութեան արժանի կէտը սա է որ այս էֆէնտիները Քաղաքական ժողովոյ գահն իրենց ձեռքն առնելէն 'ի վեր կը պնդեն թէ վերաքննութիւն հարկ չէ, Սահմանադրութիւնը կրնայ կէտ առ կէտ գործադրուիլ։

Ինչ գաղտնիք կայ առանց այս ընթացքին մէջ. մինչ այն վերաքննութեան պէտք ունեցող Սահմանադրութիւնն այսօր հրաշքով կատարելագործուեցա՞ւ. վասն զի ո՛ր [illegible] մարդ [illegible] ամբողջութեամբ [illegible] մէջ սրբագրութեան պէտք ունեցող Սահմանադրութիւնն մը այսօր երկար փորձառութենէ ետև հարկաւ ուրիշ յառաջադիմութիւններու կարօտ է։

Արդեն ինչ մեծութիւն տալու է այս տարօրինակ նախանձայուզութեան։

Փափազեան և Քրիստոստուր էֆէնտիք նկատելով որ ազգին արդի վիճակին անյարմար և անբաւական Սահմանադրութիւնը ցուցնել այս վիճակին մէջ միայն ուզած կերպով նին կրնան քաշել լքեցուցել և բռնութեամբ սատանայական իրաւունքներ, պաշտօնէն է 'ի վիրենց անձնական գիտակցութիւնը պատասխանեն և Պատրիարքին ծառայելէ. փոխ երբ վերաքննութեան բոլոր անդին, ալ այնուհետև չպիտի կրնան իրենց ուզածն 'ի գլուխ հանելու, յօժարին առնոր համար ուխտած են անոր վերաքննութիւնն արգելուլ, և անոր թերութեանց դէմ քննադատութիւն ընողը հակասահմանադրական ամբաստանել և հրապարակել, որպէս զի այս նախատական անուամբ զանոնք խրտչեցնեն։ Այնչափ [illegible] բազմաթիւ տարօրինակ մի չըրինք ըլլալ իրենց հակասահմանադրական ըլլալ. վասն զի ինչ պատճառներ և փորձեր որ կողմնակալ վերաքննութիւնը հարկաւոր, անոնցմէ աւելի պատճառներ և փորձեր այսօր անհրաժեշտ կը վճռեն վերաքննութիւնը։

Ինչ զարմանք. Միսիդեան Սահմանադրութեան բարդ ամենևին ալ շատոնց սահմանադրութիւններն, որ բազմաճոխ օրէնսդրութեան և փորձառութեանց հետևանքներն են, յաճախ կը վերաքննուին, մինչ փոփոխութիւններ կը կրեն և տակաւին կատարելագործուած չեն, մեր տասնամեայ Սահմանադրութիւնն որ օրօրոցէն դեռ նոր դուրս ելած, առանց փոփոխութեան կէտ առ կէտ կրնայ գործադրուիլ եղեր. և այլ որ սոսկ համոզումն Սահմանադրութեան թշնամին և հակասահմանադրական է ըստ Փափազեան և Քրիստոստուր էֆէնտիներու կարծեաց։ Բայց մեք կը պնդենք թէ տգիտական է այդ համոզումը, նենգաւոր և խաբէական է այդ վարդապետութիւնը. վասն զի տասնամեայ փորձերն ու պարագաները ցուցուցած են որ արդի Սահմանադրութիւնը շատ թերութիւններ ունի. վասն զի նախորդ վարչութեանց ընտրեալ գործերն և փորձերն իսկ վկայած են անոր ինչ ինչ արտօնութեանց առաջ, վասն զի վերջապէս երեսփոխանութիւնն այս ճշմարտութեան համոզուած և զայն վերաքննութեան ենթարկած է փորձով տեսնուած դժուարութեանց առաջքն առնելու համար։

Գիտենք, Փափազեան էֆէնտին պիտի առարկէ թէ Սահմանադրութեան ոգին և էական մասը գործադրութեան կարելի [illegible], որ այնչափ դժուարութիւնները անոր [illegible] ժողով նիստ 95։ Բայց մեք կը հարցնենք թէ այս միամեայ շրջանին մէջ այնքան անտեղութիւններ և դժուարութիւններ որ վերջին ժամանակներս տեղի ունեցան, մինչ Սահմանադրութեան բուն ոգին և անոր էական մասը գործադրուելո՞ն արդիւնք են. Թող Փափազեան էֆէնտին ասոր պատասխանը պատրաստէ. մեք դառնանք մեր նիւթոյ խնդրութեան։

Սրբազան Պատրիարքին հակասահմանադրական մէկ քանի յանցանքներն ալ սա հետևեալներն են.

Ա. Քաղաքական ժողովին մէկ նամակը պատռեր է։

Բ. [illegible] Պատրիարքին [illegible] քաշեր է։

Ժողովուրդ մ'ը կուզէ սահմանադրական ըլլալ, կուզէ միապետական, քանի որ քաղաքական շրջանի մէջ կապրի, պէտք անի միշտ շրջահայեցութեամբ, հեռատեսութեամբ և խոհեմութեամբ վարուելու. և ով որ այս սահմանը անցնիլ կը յանդգնի, միշտ կը սահի։ Ս. Պատրիարքն ալ այն ողջամիտ մեծանց վիճակին մէջ է որ քաղաքական նեղ շրջանի մը մէջ սախմանած էր այն հեռագիր [illegible] նկատմամբ [illegible] ցոյց տալ [illegible] հակառակ, բայց և այնպէս հիմնական ազգասիրութեան [illegible] արտադրուած է։ Թող Փափազեան և Քրիստոստուր էֆէնտիք ալ իրենց համախոհներն 'ի մէջ բերուած [illegible] Խրիմեան [illegible] անոնց անխոհեմութեան Ազգի մը չահն ու պատիւը զոհել, [illegible] ըլլալ [illegible] մը Խրիմեան Պատրիարքը հակասահմանադրական չընելու համար, անոր հեռատես խոհեմութեանը վրայ նոր փաղը մ'ալ կաւելցնէ։

Գանք նամակին։

Քաղաքական ժողովոյ դիւանն առանց մեծամասնութեան անգամ [illegible] նամակ մը գրեր [illegible] և Սրբազան Պատրիարք հօրը կը դրկէ ու ստորագրել։ Սրբազան Պատրիարքն ալ արդար բարկութեամբ լցուած մը պատառէ և կը նետէ այն ապօրինի գրութիւնը։ Արդ՝ մեք թէ անիրաւութիւն գործած կըլլայ Խրիմեան. բնաւ ամենևին. Մեք իսկ որ ոչ քաղաքավարութեան [illegible] և ոչ պաշտօնական, [illegible] երբ [illegible] նկատմամբ մեր անձին դէմ վարչական [illegible] գրուած մը ստանանք, [illegible] մերժեցինք. և եթէ այն [illegible] գրուած մեզ հասցուած [illegible] զայն։ Եւ ինչո՞ւ համար առանձնական մը հեղինակներու [illegible] վասն զի անոնք որ Սահմանադրական [illegible] ներու վրայ հաստատ իրենց նախագահին հետ անօրինակութեամբ և խաբէութեամբ կը վարուին ու ընդհանուր Ազգին ներկայացուցիչ Պատրիարքին [illegible] արժանաւոր գրութիւն [illegible] անկարող են։

Քաղաքական ժողովոյ անդամները (Քրիստոստուր և Փափազեան էֆէնտիները) իրենց ընտրութեան օրէն 'ի վեր «մինչ Սահմանադրութիւնը կէտ առ կէտ պիտի գործադրենք»

---

* Քաղ. ժողովն այս ցաւալի վիճակին ենթարկող և ներկայ չփոթութեանց պատճառ եղողներն այս երկու անձինքն ըլլալնուն համար՝ ամեն մարդ Քաղ. ժողով ըսելով այս երկու անձինքը կիմանայ և ոչ միւսները. կամ չորս Մեծ. ժողովականներն որք ուրիշ պարագաներու մէջ ազգին օգտակար ծառայութիւններ մատուցած են և ժողովրդեան յարգանաց արժանացած, ինչպէս են Ամենապատիւ Էֆէնտի Մանուկեան, Բարթող Էֆ. Քէրքէնեան, Յովսէփ Էֆ. Հայաճեան և այլն։ Ծան. Խմբ.

քաղաքով, ամբողջ հայութիւնը միաբերանն, իրենց կրօնի եւ կանոնաց վրայ անձնուիրեցին Սահմանադրութիւնը, եւ եթէ պակաս բան մը թողուցին այն ալ Սահմանադրութեան Վերաքննիչ Յանձնաժողովը եւ փոփոխեալ անունները անտարակոյս վրայ չհրաժարեցին էր։ Այս բաւենալ յայտնապէս կազմուեցան բոլոր թաղային յանձնաժողովները, խորհրդութիւնները, պաշտօնական փոփոխութիւններն եւ այլն. Ձենք գիտեր թէ Սահմանադրութեան ո՞ր յօդուածներուն կրթիւնքով այսքան ազնւոյ եւ անկարգութեանց պատճառ եղան այդ սահմանադրական էֆէնտիները։

Սահմանադրութիւն բառը, օրէնք բառ է, եւ օրէնքն ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ հասարակաց օգտին ու բարին ստորին կանոններ. այս սահմանին հանդուցեալ երանելի գերգումի, եւ մեր ջոտագոյն պաշտօնեայն գաւառին, փոխ թէ եւ բառով հակասահմանադրական Աւաքի բանի որ Սահմանադրութիւնն իր առեւտները բանալու հաւնոր մեծագոյն մաս կը կինաւէ. եւ բանի որ այս օրէնաց հակառակ նկատեր կամած է ազգի քաղաքական ժողովն, ի՞նչ անուն տալու է իրեն։

Սահմանադրութեան ոգին եւ բովանդակութիւնը հասարակաց բարւոյն հետ կապուած է. իր հարկաներն են արդարութիւն ու իրաւունքը, չունիր որ յանկրաւի մէջ չունի կամ զրկի։ Բայց անանենք այս միջոցումը կրնուցանի փափագեան էֆէնտին։ Անիկա երկուշաբթի օրերը՝ Թաղական խորհրդոյ անդամ է. երեքշաբթի օրերը՝ Քաղաքական ժողովոյ. հինգշաբթի օրերը՝ Խառն ժողովոյ. ուրբաթ օրերը՝ Ընդհանուր ժողովոյ եւ այլն։ Ալդ. ատեկս վարժապետութեան անունով Ղալաթիոյ եկեղեցիէն առանձին Ռամանեան ազգի անմահունք Սահմանադրութեան ո՞ր յօդուածովը կնամեր, իր ո՞ր աշխատութեան փոխարինութիւնն է, եւ թէ այսպիսի անձ մը կրնա՞յ սահմանադրական ըլլալ։

Մենք մամուլ ժողովներն իրենց մէջէն կրնարեն վերջն իրենց պատգամաւոր տեղեկագրերուն գաւառաբնակ հայ քրիստոնեայ չուզեն ժամանակ ով գաւառ մը ղառնալով վերջ եւ մինչեւ իսկ գաւառապետներն նոյն իսկ Հոսկ կը կոտորեն կամայն ասելով թէ այսպիսի գործերը Սահմանադրութեան արդարութեանց հակառակ է, պէտք վերաքննել, իսկ եթէ Քաղաքական ժողովը օրէնսգէտ չըլլալն մնացած է, պէտք է օրէնսգէտներ ընտրուին. իսկ եթէ գիտութեամբ է այս մոլորութիւնը, բացայայտապէս հակասահմանադրութիւն է։

Սամաթիոյ խնդրոյն համար Քաղ. Ժողովը ասոնց անձամբ որոշումները ոչ ինչ իրարու հակառակ, եւ ամենն այսօրինակ երեւին եթէ այս որոշումներն օրինաւոր էին եւ ինքը տկար գտնուեցաւ, պէտք է լուծուի, վասն զի այսպէս փոքրութիւն մը անկարգութեան կը մատնէ զազգը. իսկ եթէ ապօրինաւոր էին, ուրեմն ինքը հակասահմանադրական է, պէտք է դադրեցուի։

Զմանանք լսելու որ Սահմանադրութեան նախաձեռնող ազգի փաղաքութիւնն Ազգին փոխանցեալ մէկ կարեւոր առանձնաշնորհութիւնը չարաշար մեռաւ, այն է Պատրիարքին Բ. Դրան առջեւ բարեխօսելու արտօնութիւնը։

Այս հնմարաւութիւններէն կ'ընտրարարար կը հեռանի որ Սահմանադրութեան ներկայ վարչական գործութիւնն ազգին պէտքերից պատասխանելու անկարող է, ուստի հանոր վերաքննութիւնը փութացնելու է։

Ս. Պատրիարքին կամաց հակասահմանադրական ամբաստանութեան աստուածութեան արդիւնք եւ բանահակասահմանադրական Քաղաքական Ժողովին է. հետեւաբար պէտք ձգել զայն 'ի պաշտօնէ։

Այս անկեղծ գիտութիւններս Երեսփ. Ընդհ. Ժողովոյս ատեանը կը ներկայացնեմ խոնարհաբար։

22 օգոստ. 1873 Տ. Մ...
Սամաթիա

ՄԱՄԲՐԷ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ԲԱՐՈՋԸ

Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ ի նկատմամբ Ս. Պատրիարքի Մամբրէ եպիսկոպոսին հետ մեր եւ այլոց ունեցած վիճաբանութիւնը չէ մոռցած մը. Մանզումէի 2242 թուոյն մէջ ալ ընդարձակ պատմելով զմեզ զրպարտելու երեւ. կ'ըսէր որ մենք անարգ, եւ զՍ. Պատրիարքն ալ զրպարտեր էր. եւս հ. կաթողիկոսին եղած անարգանաց անտարբեր մնալ Մանզումէի 2252 թուոյն մէջ յայտնեցինք թէ մեր այն վիճաբանութեան միջոցին վ. եւ. կաթողիկոսին վրայ բնաւ խօսք չէինք ըրած եւ թէ մեր խօսքերը միմիայն Մամբրէ եպիսկոպոսին դէմ էին՝ անոր Ս. Աւետիս Հայոց Տէր կաթողիկոսի յայտնած մեծ, ազգային եւ հակառակ կարծիքներուն համար։

Մամբրէ եպիսկոպոս կ'ուզէ որ ես ալ պահանջէի որ իր այդ կարծիքները հասարակաց պատուաւոր ներկայացնէի, ինչպէս որ մենք ալ խոստացած էինք. բայց նա՛ երեւի թէ՝ առաջած հրաժարականները գործադրելու պատճէն առանց համառօտ, եւ այն Մանզումէի 2253 թուոյն մէջ ոչ միայն իր բարձր կոչմանը նախատելիք բերող ասութիւններ հրատարակեց անպատիւ, այլ եւ յանուն սրբազան պաշտօնին իբրեւ կաթողիկոսական սուրբ պաշտօնը հատ աստուածական պաշտօնէ հետ չիներով) կրօնական արշաւանք բացաւ մեր դէմ. Մենք այն ատեն թէնդ պարտաւորեալ պատասխանը տալով Մասիսի մէջ, եւ չուզելով որ այդ եպիսկոպոսն այլ եւս առաւել նշաւակի եւ զայթակղութեան առարկայ ըլլայ հրապարակաւ, առաջարկեցինք իրեն կրօնական ժողովին զինքը իր այդ անուշ ապուսարկելոյ հետ մեկ տեղ։ Օրագրի 1005 թուոյն մէջ հրատարակած բողոքագրէն (որ սա այդ ագին վարչութեան խառն ժողովին ուղղուած էր) իմացանք թէ ինք այսօր պաշտօնապէս պահանջելու սրբազանութիւնները բնդունեկոյ ապառնալով ուրիշ գործողութիւններ ու չարախօսութիւններ ըրեր է մեզի դէմ։ Մեր միայն իր անձին եւ իր նմանեաց (այսինքն հոգին կոյր որ եւ է անձանց) դէմ բանեցուցած բոլոր եկեղեցական պատուն վերադրել է նախիթմարար, եւ եկեղեցականներն ու ժողովուրդը մեզ դէմ գրգռելու փորձ փորձեր է։

Մեր Մասիսի մէջ (տես 1412—5—4) հրատարակած պատասխանը կարդացող ընթերցողն անձամբ միայն կարող էնշ հասկնալ թէ ինչպիսի հոգւով հանդերձ է այդ բողոքագրին հեղինակը Մասիսին գրածները են նաեւ գիտաւոր եւ պարզանկատ մարդիկ որը հասկցան ընթացքին այդ եկեղեցականին գրաւորական խորհրդոյն եւ ատեանային մտքերն թոյնը։ Աղձկաւփերուն համար ավելի բան չէինք ըսեր, բայց եթէ կրկնել Քրիստոսի խօսքը «Ցէր, թող զսոսա զի ոչ գիտեն զինչ գործեն»։— Յօդուածին բուն նիւթին անցնելու համար հարկ է որ առաջին պատասխանին մէջէն կտոր մը մէջ բերեմ. «Դուք բառն էք՝ «Աղօթքն զատուցեալան ունելով զղոյժն «յեկեղեցւոյ հայաստանեայց, կ'ամէնք «զի յեկեղեցւոյ եւ ոչ փոխել մեզ վարդապետել զկամայկութիւնս եւ զհակառակութիւն եկեղեցւոյ եւ ոչ արտաքոյ եկեղեցւոյ կ'հրապարակական միաբանութիւն անկաննելով»—Յիրաւի, մեր եւ ձեր նմանները մինակ ապագայով մենք կը եկեղեցոյ կ'ընէ։ Հոն ամէն տեսակ անհիշելութեան կրնայ ըլլալ համբերանօք. ամէն աղանդաւորութիւն, հայհոյութիւն եւ զրպարտութիւն կրնայ ըլլալ անարգել. «վասն զի հոն գուրք միայն իրաւունք ունին խօսելու, վասն զի ժողովրդեան ականջներն եւ աչքեր մեր չէ հասկն- ացած տեղակն ին բոլորի եկեղեցեաց ընտր անձերը. — ամէն մեր եւ ձեր նմանները կ'ըսէն ալ. անհասարակ ժողովուրդը անխոհեմ, եւ այնու անհիշելի ժողովրդի մը անհանդարտութեան... անկեղծ ճշմարտութեան, եւ ձանձրացուցած. եւ այսպէս ընդունելութեան բանաստեղծ ծաղկեալ բաւ թէ ի միտ ըմբռնելոյ Հայոց եկեղեցւոյ թէ ի ողջ ժողովուրդ... ահա ամենայն բանք... ...

Մեր այս խօսքերուն բուն առումը Մամբրէ եպիսկոպոս քանի մը եկեղեցւոյ մէջ բարոզ տուած էր ազգին եւ մեր բաժանենքը հասառակած։ Ինոնց մէջէն մեր միայն խօսեցինք եկեղեցւոյն մէջ տուած քարոզին բովանդակութիւնը դնենք հոս ընթերցողաց հետաքրքրութիւնը գոհ ընելու համար։

«Քրիստոնեայք, ամէն շաբթու պատարագ մենք եկեղեցականներս ենք. գուք մեր գործերուն մի հետեւիք, զգուշացէք անոնց, մենք ձեզ 'ի կորուստ կառաջնորդենք, մենք պխարագեղօրէն զ այլեր ենք. ժողովուրդը կը գիտնանք. մենք փախառնելու ձեզ բարի օրինակ ըլլալու համար, չարախօս, ագահ կեանք վարելու, ուխտապահութիւն փառաց, պճնասիրութեան եւ զեղխութեան եմք. եւ այլնք» — Յետոյ կեսի ժողովուրդը բռնաւորակալ անձանց դէմ գրգռել, դանդալ այլ եկեղեցւոյ, կրօնքի կայլը թշնամի կոչելով ընթերցողաց կը թողում վճռել թէ ես անարգեր կամ հայհոյեր եմ բոլոր եկեղեցական պատուն դէմ, թէ Մամբրէ եպիսկոպոս ինք՝ զանէրն ալ իր չարափը չափելով, իսկ յուսահատեալ անձանց համար բաւենիրն էլէք ընդունող Պօղոսին ոկանչը հասնին, մտադիւրէ չեն թէ Մամբրէ եպիսկոպոս անմխիթարելի կորզինելով կարող կը դառնալ յուսահատ գերաշխարհին ձախ կողմը։

Մինչ մեր անհամեմատութեան կրկապանքը որ խառն ժողովը բառ բողոքը Մամբրէ եպիսկոպոսն 'ի զուր կոչէ զմեզ եւ մենք օրինաւոր առեւտուր առջեւ մի ամ մի հասատանեք մեր բաւենքը։ յանկարծ մեր եւ տառնեցնենք թէ ցնծաց եպիսկոպոսն ամսոյս 15ին, Ս. Աստուածածնի վերափոխման տօնին օրը, Գալաթիոյ եկեղեցւոյն մէջ Ս. Պատարագ մատուցած միջոցին, քարոզ դէմ ի ժողովուրդն ու ամենածանուցութեամբ սկսեր է մեր առ Աստուած ունեցած յարաբերութիւնը քննել՝ Արեւելքի հաւատացեալներն խոտանին արժանաւոր պաշտօնէի մը վայելուչ լեզուով եւ եղանակաւ. մեր ազգիութեան յանձնուած փառամասնը մերժանալով եւ վերջապէս «այծերնեանց Յովհաննէսին քարոզքը չլսելով մեր փախեր է, եւ այն բնական ամբարտաւոր է իր հոգւոյն բարոզը եւ պատմեր Ս. Պատարագ չլսելովիս եմ... ... Այս Աւետարանի պատգամներն մը որ եկեղեցւոյ բեմին վրայ փոխանակ զգանն Աստուածութեան քարոզելու 'ի փիտութիւն հասարակաց, զայն իր կրկեքն եւ ատելութեան ընկերացն, Ապա հասատարմութիւն մը ատոմպեյրը գործեր կընէ զայն, իր ընկերին բարոյական կենաց ղարձի կը հոգերաց, եւ կայենի նման իր եղբայրն սպանանելով դուն եւ պատարագ կը մատուցանէ Աստուծոյ. . . . Ու այս մարդն է ահա որ կը համարձակի զմեզ եկեղեցւոյ եւ կրօնի հակառակ եւ այլ անուանել. այս մարդն է որ կոչէ թէ մենք եկեղեցւոյ ատելութիւն ունինք. . . . . մերժեմ ամէն Տեառն Տէոդինն Շաքինեանի մամուլ, պաշտօնի Սրբագրածնկան ժողովոյն, եւ իրր ողջին ճշմարտամտաց եկեղեցւոյ. այս մարդն է, որ կրնայ թէ մենք եկեղեցւոյ համար խիստ ականջի նշորհներէն կը հաւատալ (տես Հայրենիք Թ. 361). վերջապէս այս մարդն է որ ամէն յարախօսութիւն, զրպարտութիւն եւ հայհոյութիւն կրնէ եւ յետոյ այսպիսի անհեթեթութեամբ ու հնգութեամբ կըսէ թէ ինք կը խօսի առանց հայհոյութեան, որպէս վայել է ծառայի Քրիստոսի (տես Օրագիր Թ. 1005). Աստուած իմ, Աստուած իմ, մինչեւ ե՞րբ կարող է համբերել մարդկային կեղծաւորութեան ու չարութեանը . . . . . Կը հաւատամ որ սպասիս հոգւոյս՝ մեր մարդիկ մարդուս արփենն իսկ խնճեալ խիղճն չէ ըներ, եթէ մարմինավոր պատիժ չկախնուի. ուստի նոյն Աւազանինին փոխանակ ուղղակի հասնելու՝ ուղիղը կը գրգռեն մարդոց դէմ որոնց մի յետոյ իրենց գիտելիք արդարութենէն եւ Աստուծոյ օրէնքէն

գործի պատճառ եղած հանդգնելու համար՝ կորեման բունի ձեզնեւ դանդաղիտ սատակեցաւ եւ իրեւ զգեց քարկեցաւ։ (Տես Հայրենիք Թիւ 181)։

Ցեւնենք Ազգ. վարչութեան կրօնական ժողովն ի՞նչ անտարբերութիւն պիտի ցուցնէ, որ թէ՛ Մամբրէ ինք եւ թէ՛ անոր նմանները եկեղեցւոյ Ս. բեմը կոյր ատելութեանց եւ յարախօսութեանց ասպարէզ ընելով պղծելու չի յանդգնին այլ եւս։

22 օգոստ. 1873

Խասգիւղ Հ. Իպէկեան

. . . Խմբագիր.

Խնդրեմ հետեւեալ ազգին անկին մը յարգելի բերնոցնիք ձեր ազգասէր թերթին մէջ։

ՆՈՒԷՐ

3—9 տարւոյն միջոցի մէջ ամէն ջանք եւ դանդաղութիւն չխնայելով թէ հայերէն եւ թէ տաճկերէն լեզուաւ. Թաղոյն մը հասատանելէ, բանական աշակերտ եւ դասակերտերներ հաւաքել, եւ այ թաղոյնը անխախտ հիման վրայ գնելէ վերջը, դասանդրութեան (օրէկտ) ակրմըսութաւթիւն մը ընել կառաջարկէ. որուն հետամուտ հետեւեալ պայմաններով կրնան ընդունիլ։

Արք	16էն	մինչեւ 22	տարեկան
Օրիորդք	14էն	» 20	»

Բնական ձայն, միջակ կամ երկայն հասակ, ուղիղ կազմուածք, քաղաքական ուսումնական եւ կրթեալ։

Այս յատկութիւնները ունեցած վերջը ընդունուած նորընծայ դերասաններն 3 տարւոյն համար պայմանագիր մը կ'առաջարկուի, որուն առաջին տարին 3 ոսկի, երկրորդ տարին 4 ոսկի, երրորդ տարին 5 ոսկի, չորրորդ տարին 8 եւ հինգերորդ տարին 10էն մինչեւ 20 կամ 25 ոսկի ամսական պիտի վճարուի՝ ըստ կարողութեան եւ յառաջադիմութեան. այս ամսականներէն կը կրճատուի անոնց համար՝ որոնք արդէն միջոց—փորձի հմտութիւն եւ երեւան կարողութիւն ու յարմար ձայն ունին։

Վերոյիշեալ յատկութիւններն ու դերասանական արհեստին փափաք ունեցող անձինք կրնան մինչեւ սեպտեմբերի վերջը ամէն առաւօտ եւ կիրակի իրիկուան Ալիքին թատրոնը վարչութեան գրասենեակը ներկայանալ. իսկ անկէ վերջը Օսմանիէ թատրոնը։

Ցաւալի է որ յառաջադիմութեան փափաքող ազգային տաղանդ պիտի չէ որ ևէն մեզ սոյն արհեստին ու ծաւալելու եւ ապագային համար դեթ իսկ մը երկարատեւ պատրաստութեան գործ մը պատրաստելու, որուն յիշեալներ այսօր Եւրոպայի մէջ հազարներով լիաժամանք կապրին եւ Պոլսոյ մէջ ալ գեռ հազիւ հարիւր։

19 օգոստ. 73 Յ. Վարդովեան

Թ. Ալիքին

Խասգիւղ։

ԻԼԱՆ

Թօփհանէի սանիէ լաղըմէսի իչին մէւթասապ մենզիլտասըհ գօնուրու ալէչ եւինտ թօփ թօպելէպրաքեսըն գապուն գէթէն պէգլինին պէհլեւարքը ալէչ պուչա քըզըլէա միսիլ եօհօւէնա ... սու ... պանէրի տէսի եէկանի ... թէսի կիւնիւ գարայը գալմիչ վէրիլիէճէկլինտէն իմտա իթմէքլէ թալիպօլանլարըն եէփմը մէզքիւրտէ Յաղը Շէրիֆի աաքէրիյէ կէլմէլէրի։

21 օգոստոս 1873 Փափը Սէրոպէրի

Սէլ որ Բէյնէս (Բէնէսի ալ) բաւսած բաղալըրութիւնը, որ կազդուրիչ եւ զօրացուցիչ հանքային ջրոց բաղնեքներուն դարձը իսկա յաջող կերպիւ կը կատարէ եւ իր ազդուութիւնը լաւ հասկցուած է, որ եւ է խորհրդոյ նմանութիւններէ աղատ պահելու համար այսուհետեւ ատենաբանութեան գիտէ պատուաններու մէջ դրուած պաշտօններով պիտի ծախուի։

Այս լրագիրը շաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երկուշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են Կ. Պոլիս Զմիւռնիա խանը վերի յարկը թիւ 15 Մասիսի խմբագրատունը իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց անձանցները։

ԻԶՄԻՐ. Յակոբոս աղա Տէտէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խոսրով էֆ. Կաքիճեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Յովսէփ աղա Թանձէրեան.
ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Ցոլակեան աղա Վարդանեան.
ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ. Գէորգ աղա Մ. Աճէմեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր Քաղաքեանցեան.
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.
ՄՈՒՇ. Մկրտիչ աղա Գօթիկեան.
ՎԱՆ. Մ. աղա Խաչիկեան.
ՔՈՖՏԱՆ Մկրտիչ աղա Աչճեան.
ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մարգարեան.
ԵՐԶՆԿԱՅ. Յովհաննէս աղա Խազրատունեան.
ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ. Կարապետ աղա Վարդանեան

Որոց քաղաքներէ ստորագրութեան ուզողները այս անձերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ՄԷԼԱՆՕԺԷՆ
ՃԵՐՄԱԿ ՄԱԶԵՐ ՆԵՐԿԵԼՈՒ ԴԻՔԷՄԱՐԻ ԴԵՂ

Փորձով հաստատուած անվնասութիւն ընդհանուրին ... [illegible]

Կը գտնուի Տէյռը Թիւթիւնճի, Զաքայի ... [illegible]

Գին 6, 12 եւ 15 ֆրանք։

FER QUEVENNE

APPROUVÉ PAR L'ACADÉMIE DE MÉDECINE.
AUTORISÉ PAR CIRCULAIRE SPÉCIALE DU MINISTRE.

ՔԷՎԷՆԻ ԵՐԿԱԹԸ

Բժշկական ճեմարանէն հաւանութիւն ... [illegible]

Փորձը հաստատած է ... [illegible]

Գտնուած փարիզի բժշկական ճեմարանին ... [illegible]

Քէվէնի երկաթը կը ծախուի 100

10. CENTIG.

չափով շիշը 3 1/2 ֆր.

200 հատոր․եղով շիշը 5 ֆր.

100 » շիշը 3 ֆր.

Ընդհանուր մթերանոց փարիզ Թիւ Տէ

Պօղ—Սա փողոցը 14 էմիլ Ժէնովայի քով եւ ամէն դեղարաններ։

Քէվէնի կնիքն եւ վերոյիշեալ գործարանին գրոշմանիշը պէտք է պահանջել։

BÉNÉDICTINE

ՊԷՆԷՏԻՔԹԻՆ
ՊԷՆԷՏԻՔԹԵԱՆ ՀԱՅՐԵՐՈՒ ՕՐՀՆԱԾ ԸՄՊԵԼԻՆ

Այս հեղանակը ... [illegible]

Կը գտնուի Կ. Պոլսոյ գլխաւոր դեղավաճառաց քով։

ԸՄՊԵԼԵՑ ՔՕԼԹԻՒԻՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՓԱՐՓՈՒՐ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐ ՇԻՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ինչպէս են Լիմօնատա, Սօտա-ուօթէր, փրփրուր գինիներ

ՀԷՐՄԱՆ ԼԱՀԱՐԷԼ

Վկայեալ եւ շքանշաններով վարձատրեալ մեքենագործէն հնարուած։

Փարիզ Ֆօպուր Բուասոնիէր Թիւ 144

Այս գործիներն իրենց արտադրութեանը համեմատ, որ օրը 1200էն մինչեւ 10000 շիշ կը հանէ, 1600էն մինչեւ 5500 ֆրանք գին ունին։ Փրփրուր գինիներ շինելու գործիքներն ալ, որ մէջէն արծաթազօծ են, 30—450. 50—1000 շիշ փրփրուր գինի կուտաքրեն, եւ 3000էն 5000 ֆրանք գին ունին։

ԽԱՂՕՂԱԿ
ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ ԼԱՐԱՆՈՎ

Զուրէն եւ Պէլոնէն

Բաւան ստորհնօն մէջերեր ... [illegible]

ԼԸ ՏԻՐԻՍ ԲՈՒԼԷՐ

Մորթի խնամոց եւ գունոյ թարմութեան եւ գեղեցկութեան համար ամենայն խիստ հարկաւոր եւ բնական օծան։

L. T. PIVER
PARIS
A la Reine des Fleurs

Լ. Թ. Բիվէրէն հնարուած հոտավէտ նիւթով
Ընդհանուր մթերանոց փարիզ Պուլվար տը Սթրասպուրկ թիւ 10։

ԱԿՌԱՑԻ ՋՈՒՐ ԵՒ ՓՈՇԻ
ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾԵԱԼ
ԲՈՔԹՈՐ Ժ. Վ. ՊՕՆ ԲԺՇԿԻՆ

Այս ջուրն ու փոշին ... 40 տարիէ ... [illegible]

Ամէն գլխաւոր դեղավաճառաց, վաճառականաց եւ հոտավաճառաց քով կը գտնուի։

Eau et poudre Dentifrices

PERFECTIONNÉES DU DOCTEUR

J. V. BONN

ԱԿՌԱՅ ՃԵՐՄԱԿՑՆՈՂ ՋՈՒՐ ԵՒ ՓՈՇԻ
ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾԵԱԼ
ԲՈՔԹՈՐ Ժ. Վ. ՊՕՆ ԲԺՇԿԻՆ

Այս ջուրն եւ փոշին որոց ամէն ... 40 տարի ... [illegible]

Ամէն գլխաւոր դեղավաճառաց եւ հոտավաճառաց քով կը գտնուի։

DRAGÉES-ESSENCE de SIBORD
INJECTION de SIBORD

Փարիզ
Ռիւ Տիւ Պակ
Թիւ
1

Գլխաւոր
դեղարաններ
կը գտնուի

ՓԱՐԱՆԻՒԾ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԽՈՒՄԱՐԵԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԼՈՆՏՐԱՅԻ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
22 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԽՈՐՀՈՅԴԻ ՀԱՐ 100 ՂՈՒՐՈՒՇԻՆ

Լոնտրա 3 ամիս պայման	109 3/4
Փարիզ	23,30

ԸՆԹԱՑԻԿ ԳԻՆԵՐ
22 ՕԳՈՍՏՈՍ

Անգղ. լիրա	դուրուշ	109.20
Նաբոլէոն ոսկի	»	87. 46
Իմբերիալ ռուս	»	89 10
Մէճիտիէ	»	51, 22
Լիրա Ֆրանք	»	—
Հիւնտրոց	»	103
Պէշլիք	»	120 20

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 22 ՕԳՈՍՏՈՍ
ԱՐՄՏԻՔ

Ցորեն կարմիր	Պէսարապիա	41	—43
» »	Աղավ		—
» »	Պուլկար		—
» »	Ռուբէլավ		—
»	Թէքիրտաղ		—
» կակուղ	Աղավ		—
» »	Պէսարապիա	35	—40
Գարի Ռուսիա		40	—42
Ցորեն կակուղ Ռուբէլավ		—	—

CAPSULES de RAQUIN au Baume de COPAHU

ՔԱՔՍՈՒԼ ՌԱՔԷՆ. Գօբ այի հրահանգութեամբ ... Փարիզի բժշկական ճեմարանէն հաւանուած, որ 100 հիւանդի վերայ փորձուած եւ ամենուն ալ բժշկութիւնը ձեռք բերուած է ... [illegible]

Կը գտնուի Փարիզ Ֆօպուր Սէն Տընի փողոց թիւ 78, եւ ամէն դեղագործաց քով։

VESICATOIRE d'ALBESPEYRES

ԽԱՐԱՆ ԱԼՊԷՍՓԷՅՐԻ. Որ Գաղղիոյ, Թուրքիոյ եւ Միացեալ Նահանգաց զինուորական հիւանդանոցներուն մէջ ընդունուած է, եւ արագ ու կանոնաւոր ներգործութիւն ունի։ Ամէն մի խարան իր կանանչ կողմը Ալպէսփէյրի ստորագրութիւնը պէտք է ունենայ։

Փարիզ Ֆօպուր Սէն—Տընի փողոց, թիւ 78, եւ ամէն դեղագործաց քով կը գտնուի։ **CAPSULES DE RAQUIN AU COPAHU**

HÉMORRHOÏDES

ԷՄՕՌՕԻՏ
ԸՐԻԽՈՒՇԽՈՒԹԻՒՆ
ՓԻԼԻՊ Է ՇՈՒՏՍ ՏԸ ԱՓՕՐՏԷՈՄ
ՏՕՔԹՕՐ ԼԸՊԷԼ

Այս հատագեղն եւ քսուքն ... Փարիզի Պէշէրդի Սնգիոյ եւ խառնիոյ բժշկական ճեմարաններէն հաւանուած, եւ ... [illegible]

Սլգործուի փոխով հատագեղին շիշն է 3 ֆր. Արտաքինի հեղուկ հատագեղին շիշն է 4 ֆր. իսկ քսուքինը շիշը 3 ֆրանք։

Կը գտնուի փարիզ Ռիւ Լաֆայէթ փողոցը Թիւ 113, եւ ամէն երկրի գլխաւոր դեղարաններ։

ROB BOYVEAU LAFFECTEUR

ՌՕՊ ՊՈՒԱՎՕ ԼԱՖԷՔԹԷՕՐ

Լաւագոյն ... [illegible]